

Vuorentaan kartanon historiaa

Vuorentaan kartano on yksi harvoista maamme keskiajalta ja 1500-luvulta säilyneistä ylhäisaateliston kivilinnoista, jonka nykyasu on peräisin 1850-luvulla tehdystä korjauksesta. Se on osa Halikonlahden maassamme ainutlaatuista ja tiivistä kartanokeskittymää, joka on vuosisatojen kuluessa muodostunut Horn-suvun keskiaikaisperäisistä Åminnen (Joensuu), Viurilan ja Vuorentaan kartanoista.

Vuorentaan kartano sijaitsee Halikonlahden pohjukassa Viurilan ja Joensuun kartanoiden vieressä. Päärakennuksen harmaakivinen osa on todennäköisesti peräisin 1500-luvulta mutta nykyinen historisoiva asu on syntynyt 1850-luvulla, jolloin on rakennettu tiilinen lisäosa torneineen ja keskiaikaisvaikutteisine yksityiskohtineen. Päärakennus on restauroitu ja kiinteä sisustus on konservoitu 1990-luvun puolivälissä. Muu rakennuskanta, johon kuuluu kaksi asuinrakennusta, riihi- ja latorakennus ja navetta, on pääosin 1800-luvulta. [Museovirasto]

Vuorentaka rakennettiin 1500-luvulla graniitista ja nykyilmeeen se sai 1850-luvulla punatiilisen laajennuksen jälkeen. Kuvat Copyright © 2003 – 2019 www.halikko.com.

Horn-suku omisti alun perin kaikki kolme Halikonlahden kartanoa: Joensuun, Viurilan ja Vuorentaan. Näistä Vuorentaka on ”nuorin”; vanhin maininta siitä on vuodelta 1548. Se oli ns. vanhaa rällsiä (perinnöllisesti verovapaa) ja saanut säterivapauden 1582 (ei ratsupalveluveloitetta). Horn-suku jakaantui 1500-/1600-lukujen taitteessa Joensuun ja Kankaisten (Masku) sukuhaaroihin. Vuorentaka joutui tällöin Kankaisten sukuhaaran haltuun.

Vuorentaan omistajat; Horn-suku 1564–1781

(<https://heraldica.narc.fi/toimija.html?id=14011&lang=fi>)

Henrik Klasson Horn, ensimmäinen tunnettu omistaja 1564–1595

- s. 1512, Kankaisten herra. Etelä-Suomen laamanni 1549–61. Ritari 1561. Tukholman linnan käskynhaltija. Eversti 1566. Valtaneuvos 1566. Pohja-Suomen laamanni 1577–86, k. 1595

Jöran Henriksson Horn, – 1600

- Vuorentaan herra, vänrikki 1578. Ratsumestari 1583. Maskun tuomarinsijainen 1593. Turun linnan käskynhaltijan apulainen 1597, k. 1600

Arvid Jöransson Horn, –1653

- s. 1590, eversti 1626; Porin ratsuväkirykmentin komentaja 1626–28; Rykmentti osallistui mm. Puolan sotaan 1620-luvun lopulla ja 30-vuotiseen sotaan. Porilaisten marssi on saanut rykmentistä nimensä.
- Uudenmaan ja Hämeen läänin maaherra 1634. Turun hovioikeuden varapresidentti 1650, kuoli 1653
- Haudattu Halikon kirkkoon; seinällä on Porin prikaatin killan asettama Arvid Hornin muistolaatta
- Arvidin aikana Kirsti Svenintyttären tytär Karin oli Vuorentaan palveluksessa ja Arvid Horn mainitaan Tuomas Martinpoikaa koskevassa oikeudenkäynnissä 1652

Gustaf Henriksson Horn, –1673

- s. 1627, Pohjanmaan rykmentin eversti 1660, k. 1673

Bengt Johan Horn, –1701

- s. 1668, drabantti (kuninkaan henkivartiokaartin jäsen), k. 1701

Anna Helena von Gertten, –1709; Gustaf Hornin puoliso, s. 1709, k. 1709**Arvid Bernhard Horn af Ekebyholm, –1736**

- s. 1664, Myssypuolueen johtaja ja kansliapresidentti ("hallituksen" pj.), k. 1742

Margareta Elisabet Maydell, 1736–1748, *Maydellin vapaaherrallinen suku***Katarina Ebba Horn af Åminne, –1781; s. 1720, k. 1781****Vuorentaan omistajat; Armfelt-suku 1786–****Magnus Wilhelm Armfelt, 1786–1795; vapaaherra, s. 1725, k. 1795**

- sai Joensuun, Viurilan ja Vuorentaan kartanot Kustaa III:lta korvaukseksi rastiin jääneistä palkoista
- pojista Kustaa Mauri sai Joensuun kartanon ja August Filip Viurilan ja Vuorentaan kartanot

August Filip Armfelt, 1786–1839; vapaaherra, s. 1768, k. 1839

- kreivi Kustaa Mauri Armfeltin veli, yhteinen hautapaasi Halikon kirkon hautaholvissa
- omisti Viurilan ja Vuorentaan kartanot

Magnus Reinhold Armfelt, 1839–1857; kreivi, s. 1801, k. 1845**August Magnus Gustaf Armfelt, 1857–1894; kreivi, s. 1826, k. 1894****Carl August Reinhold Lars Armfelt, 1894–1942; kreivi, s. 1862, k. 1942****Carl Gustaf August Magnus Armfelt, kreivi; 1942–1970; s. 1897–1970**

Kartano on edelleen Armfelt-suvun omistuksessa ja ollut asuinkäytössä tähän päivään asti.